HÜR BİLEK

İŞÇİNİN, ESNAFIN ve KÜÇÜK SANATKÂRIN GAZETESİ

YIL: 1, — SAYI: 5 İDAREHANE: ANKARA CADDESİ İZZETTİN HAN No. 22 TEL: 24008 CUMARTESİ 15 MAYIS 1948 FİATI 10 KURUŞ

Milletlerarası Ç. konferansı

İşçi ve işveren delege adayları tesbit edildi.

Çalışma Bakanlığında hazırlıklar ilerliyor.

17 Haziranda San Fransiskoda toplanacak olan Milletlerarası Çalışma Konferansına gidecek adayları bu hafta pazartesi günü belli olmuştur. Bu maksatla şehrimizdeki 23 sendika Başkanı ile sendikasız işçileri temsil eden bir işçi, Bölge çalışma müdürlüğünde toplanmış ve aralarında seçim yapmışlardır. Seçimi İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Başkanı Yaşar İyidoğan idare etmiştir. Netice şöyledir:

Delege adayı: İstanbul Deniz İşçileri Sendikası üyelerinden Hasan Basri.

Seçim Kurulu işçi üyesi: Birlik sözcüsü Mustafa Şahin.

Temsilciler: Birlik Başkanı Yaşar İyidoğan. Birlik Yönetim Kurulundan Vedettin Durmaz ve N. Babaoğlu.

Seçim neticesi aynı gün telgrafla Bakanlığa bildirilmiştir.

Çalışma Müdürlüğündeki seçime iştirak eden Sendika başkanları

BAKANLIKTAKİ HUMMALI FAALİYET

17 Haziran 1948 tarihinde Sanfransiskoda toplanacak 31 inci milletlerarası çalışma konferansında müzakere edilecek konular üzerinde hazırlık yapmak üzere Bakanlık erkânı ve Bakanlığa bağlı teşekküllerin genel müdür, müdür ve uzmanları bir haftadanberi her gün Bakanlıkta toplanarak çalışmaktadır. Toplantılar sabahtan akşamlara kadar devam etmektedir.

Beynelmilel çalışma teşkilâtı genel sekreterliği teşkilâta dahil üye devletlere bir takım sorular tevcih etmiştir. Bu sorulara verilecek cevaplar, hazırlanacak sözleşme ve tavsiyelerin mesnedini teşkil edecektir. Bilindiği üzere teşkilâta dahil devletler iş hayatı konuları üzerinde muayyen sözleşmeler yapmakta veyahut kongre, üye devletlere muayyen bazı işleri tavsiye ve teklif etmektedir. Sözleşmeler devletimizin taahhüdü mahiyetinde olduğundan hususi kanunlar ve kararlarla memleketimizde fiiliyat sahasına intikal ettirilecek işlerdir. Kongrenin tavsiyelerini ise üye devletler gözönünde bulundurmağı ve imkân müsaadesi nisbetinde gerçek-

(Devamı sahife 4 de)

İşçi Gündelikleri ve İşçinin geçim davası

Dr. Rebi BARKIN

Sanayileşme yolunda henüz ilk adımları atmış bulunan memleketimizde geçimini fabrikalarda çalışmakla sağlayan vatandaşların sayısı 350 bini geçmiştir ve yakında, sanayileşme hareketinin ilerlemesi ile, bu sayı birkaç misli artacaktır. Bugünkü duruma göre bir işçi ailesini çalışan ferdi ile beraber 4 nüfus hesap etsek 1,5 milyona yakın vatandaşın ekmeği endüstriden çıkıyor demektir. Türkiyede işçilerin vasati kazancını hesap etmek pek güç ve hattâ imkânsızdır. Evvelâ elimizde sıhhi istatistikler yoktur. Sonra da Türkiyenin her bölgesinde hattâ ayni bölgenin veya ayni şehirlerin muhtelif fabrikalarında işçilere ödenen gündelikler birbirinden çok farklıdır. Fakat hangi iş kolunu ele alırsak alalım işçi kazançları bugünkü maişet seviyesi ile kıyas kabul etmiyecek derecede düşüktür.

Faraza İstanbuldaki 90 bine yakın işçi arasında eline net olarak 120 liradan fazla para geçen işçi azlıktır ve geri kalan büyük kütleyi 120 liradan aşağı kazananlar teşkil eder. Meselâ mensucat sanayiinde çalışan işçilerin aylık vasati kazançları 109 liradır (Umumi murakabe heyeti 1946 raporu).

Bunların arasında - bilhassa az yevmiyesi ile maruf yaprak tütün sanayiinde - ayda eline ancak 60-70 lira geçenlerin sayısı binlercedir. Hele tütün sanayiinde çalışanların durumu çok acıklıdır. Çünkü bu iş kolu devamlı değildir. Senenin 5-6 ayında iş vardır. 6 ay boş kalan işçilerin çoğu oralarda buralarda sürünür, iş zamanı gelmesini hasretle bekler. Bunların kazançlarını yarı yarıya hesap etmek gerekir.

Görülüyor ki işçilerin ekseriyetinin eline bugünkü geçim seviyesinin çok altında bir para geçmektedir. İstanbul Ticaret Odasının vakit vakit yayınladığı geçim endekslerine bakınca işçilerin geçim durumlarının derhal ele alınması gereken bir konu olduğunu anlarız. Ana baba ile beraber biri 1,5, diğeri 7 ve üçüncüsü 15 yaşında üç çocuğu olan beş nüfuslu bir ailenin bir aylık geçim ihtiyaçları ancak 348 lira ve 25 kuruş ile temin olunabilmektedir ve bunun 179 lira 49 kuruşu yalnız yiyecek maddelerine gitmektedir.

Bu bariz rakkamlar karşısında bazıları şöyle demektedirler: (Canım sen o rakkamlara bakma! bizde istatistik ve rakkama itibar olunmaz. İşçiler pekâlâ geçiniyorlar, geçinmek imkânını bulamasalar ortada işçi kalmazdı!)

Evet, karşımızda bir işçi kitlesi vardır ve bunlar da filhakika görünürde bir şeyler olmuyorlar, yaşayıp gidiyorlar! Fakat bu kitlenin arasına bir defa girilip de bunların ev hayatları, ailenin yaşayışı, çocuklarile ve kadınlarının sağlık durumları incelenmeğe başlandığı zaman insanın yüreği kararır ve halin asla göründüğü gibi olmadığı neticesine varılır. Hele bizim gibi bir hekim gözile ailenin ve çocukların vaziyetleri biraz incelenirse o ailenin istikbalinden cidden endişe edilir. Muhtelif vesilelerle ziyaret ettiğim işçi ailelerinde kadınlar, hele emzikli iseler son derece zayıf ve türlü dertlerle malûldürler, çocukların ekserisinde suitegekkül görülür. Bir çocukları ya sıraca veya mafsal veya kemik vereminden muztariptir. Hele bunların içinde ufak bir kız çocuğu tanırım ki beli kemik vereminden bükülmüştür. Bin zahmetle başlatabildiğimiz tedavi icabı olarak yavrucak yıllardanberi alçı içinde yatmaktadır. Şu halde gerçekte karşımızda bir kitle görüyoruz ve bu kitle acından ölmüş demektir. Fakat bu kitle sıcak toprak üzerine kümelenmiş bir kar yığını gibidir, altından sübatlı eriyip gidiyor, üstüne yeni kar yığınları ilâve olunuyor. Giden ve eriyen şey ise, her türlü değerin fevkinde olan milli varlıktır ki bunun ne para ile, ne pul ile telâfisi kabil değildir.

İşletmelerimizde teknik tesisat iptidai olduğundan mamul maddelerin maliyetinde işçi gündeliğinin hissesi çok düşüktür. Meselâ Başbakanlık Umumi Murakabe Heyetinin 1944 yılı murakabe raporuna göre Ereğli kömür havzasında bir ton kömürün maliyetindeki işçi gündeliği hissesi ancak (% 30,9) dur. Halbuki bu miktar Belçika ve Almanyada % 50 civarında, Fransada % 45 de, Polonya ve Çekoslovakyada % 42 ile 45 a-

(Devamı sahife 4 de)

Gücenmece Yok!

İŞÇİ BEKLİYOR!

İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi bekliyor.
İşçi Meclise sevkedilecek kanunları bekliyor.

NOKTA

İstanbul İşçi Sendikaları Birliği sözcüsünün Beyanatı

Birlik, hiç bir zaman ikilik yaratmak sevdasında değildir. Sırası gelince bunu isbata hazırız.

Kendisi ile görüşen muhabirimize, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği Sözcüsü Mustafa Şahin aşağıdaki beyanatı vermiştir:

Bilindiği üzere Birliğimiz yeni kurulmuştur. Birlik sözcüsü olarak ilk beyanatı, işçi dâvasının tahakkukuna yardım etmek için intişar eden Hürbilek'e vermekten büyük bir haz duymaktayım.

Son senelere kadar işçi o derece ihmal edilmiştir ki, meselâ gazetelerimiz cenubi Amerikada küçük bir devletin Başvekilinin nezle olduğunu birinci sahifelerinde belirttikleri halde, İstanbulda büyük bir fabrikanın kapandığına ve yüzlerce işçinin işsiz ve sefil kaldığına dair 5 - 6 satır yazı yazmazlardı. Bir senedir işçinin teşkilâtlandığını ve millî dâvalarda, bilhassa memleket sanayiinde mühim bir rol oynıyacak hacimde hatırı sayılır bir sınıf olduğunu herkes görüyor ve işitiyor. Dâvamız sarihtir. İşçiyi, bir araya toplamak, hak ve adalet çerçevesinden ayrılmadan işçi haklarını kurtarmak istiyoruz.

M. Şahin

— Gece postasının 4 Mayıs tarihli nüshasında Sendikalar Birliğinin ikilik yarattığı ve bazı sendikaları Birliğe almadığı hakkında bir yazı vardı. Bu yazıdaki iddia hakkında bir diyeceğiniz var mı?

Muhabirimizin bu sualini Mustafa Şahin, şöyle cevaplandırmıştır:

Sendikalar Birliğinin kurulması için, birisi de benim mensup olduğum sendika olmak üzere 4 sendika teşebbüse geçmiş ve mevcudiyetinden haberdar olduğumuz, temasta bulunduğumuz bütün sendikaları teşebbüsümüzden haberdar etmiştik. Birlik nizamnamesinin görüşüleceği gün yapılan ilk toplantıya 17 sendika iştirak etmiştir. Fakat Birlik 16 sendikanın iştirakile kurulmuş bulunuyor. Halbuki İstanbulda 24 sendika mevcuttur. Kurucu olarak Birliğe girmedikleri için hiçbir sendikanın bizi itham etmiye hakkı yoktur. Bir cemiyet kurulduğu zaman bu cemiyete girmesi icap eden binlerce insanın hepsinin kurucu aza olmasına imkân var mıdır? 16 sendikanın iştirakile Birlik kurulmuştur ve şimdiye kadar Birliğe katılmak için hiç bir Sendikadan talep vukubulmamıştır. Bizi, Birliğe almadılar demek için evvelâ müracaat etmiş olmak icap eder. Birlik hiçbir zaman ikilik yaratmak sevdasında değildir. Sırası gelince bunu isbata hazırız.

Halk Otobüsleri sahipleri Ankaraya heyet gönderdiler

Şehir münakalâtının en buhranlı zamanlarında halkı sıkıntıdan kurtaran müteşebbisler iflâs arifesindedir.

İstanbul tramvay ve otobüslerinin münakalât hacmine yetmediğini herkes görüyor. Halk, dünyanın hiçbir yerinde görülmedik tarzda, balık istifi gibi nakledilmektedir. Şehrin yıllardanberi çekmekte olduğu bu münakalât sıkıntısı, halk otobüsleri işlemeye başladığındanberi epey hafiflemişti. Eğer hususi teşebbüs erbabı sermaye ve emekleriyle bu işe katılmamış olsalardı, İstanbul halkının yarısı fiilen yaya kalacaktı. Bu işe teşebbüs edenler, büyük sermayeli insanlar değildirler. Bir otobüsün dört, beş sahibi vardır. Bu yokluklarında da otobüse sahip olan ortaklar şoför, biletçi ve tâmirci olarak fiilen makine üstünde çalışırlar. Yüzlerce ailenin ekmeği bu yüzdendir.

İstanbulda çalışan halk otobüslerinden biri

Şehrin çektiği büyük sıkıntı, bir iş imkânı yaratmıştı. Bunu gören müteşebbisler belediyeye müracaat ederek otobüs işletmek müsaadesini istediler. Belediye bu servislerde çalışacak otobüslerde muayyen bazı şartların bulunmasını istedi. Müteşebbisler bu şartları yerine getirdiler. Hariçten şaseler getirtip memleket dahilinde bunlar üzerine karoseri yaptırdılar. Resmini gördüğünüz güzel araba motor ve şasisi hariç yerli malıdır. Amma, tam bu otobüslerin işletme müsaadesi alınacağı zaman belediye, otobüs sahiplerine birer kâğıt imzalatmış ve zaman geri alacağını bunlara kabul ettirmiş. Varını yoğunu bu işe bağlıyan, hattâ borca giren bir müteşebbis ne yapsın? Tabiidir ki rıza gösterecek. Otobüsler servise çıktı, şehir münakalâtının tanzimi gibi belediyenin en mühim vazifelerinden biri olan bu âmme hizmetinin ifa-

(Devamı sahife 4 de)

Selüloz Sendika İşçilerinin toplantısı

İzmit (Hususi) — Selüloz Sendikası işçileri, sendikanın faaliyete geçmesinin altıncı ayı sonunda bir toplantı yapmışlardır. Toplantıyı, işçilerin arzusu ümünasebetile kâğıt fabrikası salonuzerine müessese müdürü Adnan Berkay bir söylevle açmıştır. Berkay, Sendikaların faydalarını, işçiye sağladığı hizmetleri güzel bir şekilde hülâsa ettikten sonra, işçilerin sendikaya aza olmalarının lüzum ve ehemmiyetini anlatmış ve sendika idare heyetinin müsbet mesaisinden memnun olduğunu söylemiştir. Bundan sonra, Sendika başkanı Fethi Türengül bir konuşma yapmıştır.

Amerikalılar saat başına bir lira yevmiye vermekte ısrar ediyorlar.

Amerikalılar arafından memleketimizin muhtelif yerlerinde yapılmasına başlanan asfalt yollarda çalıştırılan işçilerin yevmiyesi meselesinde bir ihtilâf çıkmıştır. Bu vaziyete göre, Amerikalılar, çalışmakta olan işçilerin yevmiyelerini saat hesabı ile ve saatte bir lira üzerinden vermekte ısrar etmişlerdir. Hükûmetimiz ise, bu parayı veremiyeceğimizi ileri sürerek bu teklifi reddetmiştir. Bu husustaki tetkiklere devam edilmektedir.

Ankara Ekmek ve Simit işçileri sendikası tazyik altında

ANKARA VALİSİ VE ÇALIŞMA MÜDÜRÜ, HALKA PİŞKİN EKMEK YEDİRMEK VE İŞÇİ HAKLARINI KORUMAK İÇİN SENDİKA İLE SIKI BİR İŞBİRLİĞİNDE.

Ankara (Özel) —

Ankarada geçen sene kurulmuş olan bu sendika isminden de anlaşılacağı üzere fırınlarda çalışan işçilerin bir teşekkülüdür (900) kadar üyesi vardır. İşçileri fazla çalıştırmak ve yolsuz bir takım muamelelerle hesapsız kazanç peşinde giden fırın sahiplerile devamlı bir mücadele halindedir. Sendikaya dahil hamurkârlar ve işçiler halkın baş gıdası olan ve (nimet) diye anılan ekmek üzerinde fırın sahiplerinin yaptıkları ihtikârla mücadele için her şeyi göze almışlardır.

Ankara Belediyesi ekmek narhını tâyin ederken işçilerin üç ekip çalışmasını hesaba katarak fiat kesmiş olduğu halde fırıncılar bunları 12 saat çalıştırıyorlar. Hattâ 16 saat çalışan çıraklar bile var.

Fırıncılar bununla da kanaat getirmiyerek halka hamur ekmek yedirmek bahasına açıktan kazanç temin ediyorlar. Bu işle meşgul olan herkes bilir ki bir fırın 24 saatte 10 ağız, nihayet 12 ağız çalıştırılırsa ekmek pişkin olur. Bundan başka ekmeklerin fırına biraz aralıklı konulması lâzımdır. Halbuki fırıncılar bir defada çok ekmek çıkaralım diye ekmekleri birbirine bitişik olarak fırına sürüyorlar

Sendika İdare Heyeti

ve 24 saatde 14 hattâ 16 ağız ekmek pişirmek suretile bozuk ekmek çıkarıyorlar. Bir çok fırınların her ekmekten 10 - 15 gram un keserek ve bunun farkını fazla rutubetle kapatarak vurdukları gayri meşru kazançlar da caba!

Eski Sendika Başkanı Ali Ekin (Bu bir çürüklüdür ve bizi de bu çürüme zorla âlet olarak kullanıyorlar! Ağzımızı açınca işten çıkarıyorlar, başka fırına da almıyorlar! Aylardır sefil, perişan sürünen arkadaşlarımız vardır!) diyor. İşçiler bu usullerle hakikatte büyük bir tazyik altındadırlar.

Belediye üç ekip işçi çalıştırma masraflarını hesaba katarak ekmek narhını 11.6.1947 gün ve 1/136 sayılı kararla tâyin ettiği halde ekmeği ayni fiata satıp az işçi çalıştırmak Millî Korunma Kanununa aykırı ve cezayı mucip bir harekettir. Bu cihetleri ileri süren Bölge Çalışma Müdürü Şadan Rüştü'nün hareketi üzerine Ankara valisi Avni Doğan'ın başkanlığında fırıncılar ve fırın işçilerinden müteşekkil bir heyet tatil günü olmasına rağ-

(Devamı sahife 4 de)

Yalancının Mumu.

Stalin ile Hitlerin su sızmaz dostluğu nasıl yırtılıverdi?

Dünya, bitmeyen felâketin 10 uncu yılını idrak edecek! İnsanlığı bu kadar geniş ölçüde şümulü içine alan böyle bir felâketi daha tarihler kaydetmedi. Almanyanın bütün mamureleri yangın yeri oldu, İngilterede birçok şehirler ortadan kalktı. Hiç taksiri olmayan ihtiyarlar, çocuklar, ateşler arasında yandılar. Milyonlarca halk cephelerde korkunç silâhlarla öldürüldü. Bunun bir kaç misli milyonlar cephe gerisinde açlıktan, soğuktan, sefaletten kırıldılar. Hâlâ da milletler açtır, dahilî harblerde kardeşler birbirlerini boğazlıyorlar. Milletler, sessiz sadasız başlarına bir çuval geçirip ağız-

Molotov'la Hitler'in Berlindeki görüşmelerinde hâkim olan samimî havayı bu resim çok iyi gösterir.

ları tıkanarak esir olunuyor. Bu tarifsiz acılara sebeb kimdir? Bunlar kimin taksiridir? Bu, yavaş yavaş meydana çıkıyor.

Hakikati bütün çıplaklığiyle ortaya çıkaracak olan vesikalar birer birer toplanıyor.

Amerikalılar bunları daha şimdiden neşretmeğe başladılar. Hakikat hiç bir zaman gizli kalmaz derler. Gerçek hakikatın keskin ışığı bütün perdeleri delip geçer. Fakat çok defa hakikatın meydana çıkmasına talihin de yardımı olur. İşte bu kadar felâket, acı, gözyaşı ve kan ile bulayıp bıraktığı viranelerde dumanlar tüten ikinci umumî harbin hazırlandığı zamanlara ait bütün vesikalar sırf talihin bir lütfu eseri olarak yok olmaktan kurtulmuşlardır.

Bilindiği üzere Almanlar Ruslarla saldırmazlık paktı yaptıktan sonra harbi çıkarmışlardır. Eğer bu saldırmazlık paktı yapılmamış olsaydı Almanlar şüphesiz ki harb çıkarmağa cesaret edemezlerdi. Bu, işin malûm tarafı! Bir de işin gizli tarafları var ki buna ait malûmat gizli vesikalarda yazılı. Alman Hariciye Nazırı Ribbentrop 1945 Mayısında artık düşman eline düşmesi bir saat meselesi halinde olan Berlinden kaçarken son derece ehemmiyetli büyük bir vesikalar dosyasını Alman Hariciye Nezaretinin mahzeninden çıkartarak, Hariciye Nezareti memurlarından Baron von Greisheim adındaki mutemedine vermiş ve bunu hemen (Münih) e götürmesini ve orada evrakın hepsini yakmasını emretmiş. Ayrıca da Münihdeki Nazi memurlarına Baron von Greisheim'i imhası gereken vesikalarla gönderdiğini haber vermiştir. Bu memur günün birinde dünya tarihine aydınlatacak olan bu vesikaların değerini anlamış, bunları imha etmeğe eli varmamış, başka kâğıtları bunlarmış gibi yakarak vesikaları Amerikan işgal kuvvetlerine teslim etmiştir.

Bu vesikaların mütalâası gunu göstermektedir ki, Almanları harb çıkarmağa kadar varan cebir ve şiddet hareketlerine teşvik eden Rusyadır. Daha Polonya harbine müncer olan Danzing meselesi başlamadan evvel Çekoslovakya işgal edilmiş ve Hitler (Hraçin) sarayına nazi bayrağını çekip bir gece de Çeklerin bu tarihî sarayında yatmıştı. Çekoslovakya Rusyanın müttefiki idi ve Hitler tarafından Südet eyaleti koparılıp alındıktan sonra ha işgal edildim, ha edileceğim diye tir tir titriyor ve müttefiki olan büyük Rusyadan istimdad ediyordu. O zamanlar Rusya Çekoslovakyaya teminat veriyor, (Seni Hitlerin eline bırakmam!) diyordu. Bir yandan dayı bey bunu derken bir yandan da şu meselenin vaki olduğunu vesikalardan öğreniyoruz:

17 Nisan 1939 da Berlindeki Rus sefiri Merekolow hariciye nezaretine gelerek Von Ribbentropp'u ziyaret diyor, Almanlar eğer herhangi bir lüzuma binaen Çekoslovakyayı işgal ederlerse Rusların bundan dolayı gücenmiyeceklerini beyan ediyor. Halbuki Moskovadaki Alman sefiri Kont von der Schulenburg bu nazik işi Ruslardan nasıl sorsam? diye kıvranıp duruyordu. Bunu hisseden Ruslar Kont cenaplarını fazla zahmette bırakmadan Berlinde bu işi halledivermişler! bundan sonra Ruslar Almanlara mütemadiyen cesaret verirler. Fakat Temmuz ayına doğru Molotov yine kapalı bir kutu haline gelir. Kont von der Schulenburg (*) endişe içindedir. Nihayet Molotov tekrar müsaitkâr olmağa, dostluk göstermeğe başlar. 14 Ağustos 1939 tarihli bir şifrede Schulenburg şöyle demektedir: (Molotov bugün fevkalâde açık ve samimî göründü). Buna muvazi olarak Berlindeki Rus sefiri Merekolow cenapları da gereken teşebbüslerden uzak kalmaz, işi öyle hazırlarlar ki nihayet Alman Hariciye Nazırı von Ribbentropp uçakla Moskovaya gider, Stalin ile görüşür. Görünüşte saldırmazlık, hakikatte yardım muahedesini imzalarlar, toka ederler. Kremlinde toka edip sallanan bu iki el işte dünyanın başına hâlâ aydınlanmayan bu kara günleri getirmiştir.

İş bununla mı kaldı?

Rusyanın Almanyaya yardımı yalnız harbin çıkmasına hizmet etmekle kalmamıştır. Almanlara harbi idameye yarıyacak sayısız gıda ve malzeme verilmiştir. Alman ordularının iaşesine yarıyan yemeklik ve tohumluk hububattan başka harb sanayii için ön plânda önemi olan kalay, bakır, nikel ve hattâ çelik sanayiinin hayatı mesabesinde olan Tungsram gibi mevad ve malzeme dolu trenler ardı arkası kesilmeden Almanyaya taşınıyorlardı. Petrol sevkiyatı 939 senesinde 5000 ton iken 1940 da bu mikdar 700,000 tona çıkmıştır. Muazzam kereste sevkiyatı da yapılmıştır.

Bundan başka Ruslar kutuplar mıntakasındaki Murmansk limanından Almanların faydalanmasını sağlamışlar ve Alman denizaltı gemilerine hesapsız yardımlar yapmışlardır.

Molotov Berline neden gitti?

O kadar kapalı mizaçlı ve asık suratlı olan Molotov'un Berlinde Hitlerle ve Alman devlet adamlarile görüşürken gösterdiği samimiyet çok şayanı dikkattir.

Rusya Almanyayı, adamakıllı tutmak, ilk harb yılları boyunca kuvvetli bulundurmak istemiştir. Fakat Almanlar Rus harp madde sevkiyatına mukabil taahhüd ettikleri makine ve mamul madde sevkiyatını daima geciktirmişler, noksan göndermişler, mızıkçılık etmişlerdir. Almanlar acaba neden böyle yaptılar? tabiî onlar da kendilerine göre bir şey biliyorlar. Rusların bu yardımlarını Almanların mavi gözleri için yapmadıklarını anlıyorlardı.

(*) Bu adam 1944 senesinde Hitlere yapılan suikast işinde parmağı vardır diye idam edilmiştir. Rivayete nazaran bu ha. Witzleben ile bu adamı koyun çengeline asarak idam etmişler!

Hülâsa her iki tarafın mumu da yatsıya kadar yandı. Molotov Berlinden ayrıldıktan sonra bir ay ya geçmiş ya geçmemişti ki Hitler kurmaylarına (Barbar Rusya harekâtı) dedikleri Rusyaya karşı taarruz plânlarını hazırlatmağa başladı ve 22 Haziran 1941 de ömrü üç yıl bile sürmiyen Hitler - Stalin'in su sızmaz dostluğu kevgir gibi su vererek ve saldırmazlık paktı yırtılıp yerine saldırganlık hali kaim olarak tarihin en vahşi harblerinden biri başladı.

T. SEVEN

MUHTELİF HABERLER

HAYATI UCUZLATMAK HAKKINDA TİCARET ODASI BİR RAPOR HAZIRLADI

Ankaradaki hayatı ucuzlatma komisyonunun İstanbul Ticaret Odasına gönderdiği rapor üzerinde odanın tetkikleri bitmiştir. Ticaret Odası bu hususta hazırladığı genişçe bir raporu dün Ankaraya göndermiştir.

ŞEKER SIKINTISINA SEBEB OLANLAR CEZALANDIRILACAK

Ankara ve İzmirde baş gösteren şeker sıkıntısı şehrimize de sirayet etmiştir. Şeker şirketinin Mayıstan itibaren bu miktar gün satışları normal bir şekilde günde 50-80 ton arasında iken, 6 geçtikçe artmış; nihayet 700 tonu bulmuştur. Bu vaziyet karşısında eldeki mevcut şeker stoku da erimiştir. Emniyet Müdürlüğü, halkı şekersiz bırakacak kadar haris menfaatlerle hareket eden spekülâtörleri sıkı bir surette takibe başlamıştır.

KOMÜNİZMLE MÜCADELE DERNEĞİ KURULDU

Komünizmle mücadele için bir dernek kurulmuş ve derneğin tüzüğü vilâyete verilmiştir. Derneğin müessisleri arasında, İzzettin Tevfik Gökdemir, Hüseyin Efe, Ali Kemal Meram bulunmaktadır.

PAPAZ EKMEĞİ

Evvelki gün belediye murakabe bürosu memurlarının Kınalı ve Burgaz adalarında yaptıkları kontrollerde, iki fırında ekmeğe benzer ve francala nevinden mamuller bulunmuştur. Fırıncılardan biri, ekmeklerin unlarını papazların verdiğini ve fırında pişirttirip bunları okuduktan sonra halka bedava dağıtıldığını söylemiş. Diğeri de bu ekmekleri 20 kuruşa papazlara sattığını, papazların da bunları okuyarak halka uğurlu ekmek diye bedava dağıttıklarını söylemiştir. Her iki fırıncı hakkında da kanunî takibat yapılmaktadır.

İÇKİLİ GAZİNOLAR KONTROL EDİLİYOR

Evvelki gece belediye murakabe bürosu memurları Beyoğlunda içkili gazinoları kontrol etmişler ve mevzuata aykırı hareketleri görüldüğünden Kristal saz salonu, Novotni saz salonu ve Perihan Altındağ saz salonu hakkında zabıt tutmuşlardır.

Ayrıca gece yarısından sonra 15 fırın kontrol edilmiş bunlardan üçü francala imal ettiklerinden, francalalar müsadere edilerek, kanunî takibata başlanmıştır.

C. H. P. İL KONGRESİ BU SABAH TOPLANIYOR

C. H. Partisi İl kongresi bu sabah saat 10 da Eminönü Halkevinde toplanacak ve üç gün müddetle devam edecektir. Kongrede, hatiplerin bilhassa, orman ve toprak kanunu ile işçi meseleleri üzerinde duracakları il başkanı tarafından tahmin edilmektedir.

İŞSİZLİK ARTIYOR

Son zamanlarda memleketimizde hüküm süren işsizlik, şehrimizde de büyük mikyasta artmıştır. Piyasada devam eden ticari ve umumî buhran dolayısile birçok fabrikalar, faaliyetlerini azaltmışlar ve kısmen tâdil etmişlerdir.

Şehrimizdeki İş Bulma Müdürlüğü ile şubelerine iş bulmak için müracaat edenlerin sayısı son günlerde artmıştır.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ A. RIZA ARININ SUAL TAKRİRİ

İstanbul milletvekili Ali Rıza Arı, Ankara ve İstanbul gibi büyük şehirlerdeki gece kondu evleri ile devlete, belediyeye v özel idarelere ait arsalar hakkında İçişleri ve Maliye Bakanlarından bir sözlü takrirle izahat istemiştir.

MESELELER:

İşçi ve Sigorta

Yazan: **Şevket Evliyagil**

İşçi kardeşler;

Sizlerle zaman zaman (Hürbilek) gazetesinin sütunlarında buluşarak işçi hayatını düzenliyen bazı mühim meseleler üzerinde görüşmelerde bulunacağız. Bu hasbıhaller sırasında parmak basacağımız her davanın sizleri çok yakından alâkadar ettiğini kabul edeceksiniz. İşte bu endişe ile evvelâ, -içtimaî- sosyal sigortanın arzettiği önemi incelemeye başlıyalım:

Sigorta nedir?

Sosyal sigortanın ne olduğunu görmeden evvel, daima işittiğimiz ve duyduğumuz adi sigorta anlamının mahiyetini görelim. En geniş mânası ile sigorta, meydana gelecek her türlü hasarlara karşı alınacak tedbirlerdir. Meselâ: Bir fabrikanın her yıl safi kârından bir kısmını bir kenara koyarak her ihtimale karşı bir ihtiyat akçesi vücuda getirmesi, bir babanın ölümünde ailesinin düşeceği elim vaziyeti düşünmesi ve sağlığında muayyen bir tutarı bankaya yatırarak çocuklarının müstakbel durumlarını sağlamlaştırması, gibi. Yalnız bunlar en iptidaî mânadaki sigortalardır. Nitekim yüz bin liralık bir fabrika düşünelim. Bu fabrika bütün tesislerini sigorta etmek istiyor. Yani ayıracağı 100,000 lirayı her an muhtemel bir yanma ve yıkılma tehlikesine karşı emre amade bulundurmak mecburiyetindedir. Bu fabrika gibi 1000 tane işletmenin daha iş sahasında bulunduğunu kabul etsek ve bunların da kendilerini sigorta yapmak istediklerini farzetsek 1,000x100,000 = 100.000.000 liranın her türlü iş yapma kabiliyetinden uzak ve atıl fabrikaların yanmasını yahut yıkılmasını beklediğini kabul etmemiz icab eder. Bu vaziyette ancak çok zengin işletmeler ve şahıslar kendilerini sigorta edebilirler. Yani, yukarıki misalde anlatmaya çalıştığımız 100.000 liralık işletmelerin çoğu kendilerini sigorta edene kadar ayıracakları paraları işlerinde kullanarak teşkilâtlarını genişletmek isterler. Sonra her işletme için tam bir sigorta karşılığını ayırıp bir kenarda biriktirmek de her zaman kabil olmaz. Meselâ: 100.000 liralık fabrika muntazam yatırımlarla 20.000 lira ayırabilmişken, bütün tesisleri bir afat neticesinde hasara uğrayabilir.

Bu gibi tedbirler münferid olarak değil de, birbirlerine karşılıklı yardımlarda bulunmak üzere bir araya gelenlerin teşkil edeceği bir grup tarafından alınırsa daha tesirli ve külfetsiz bir sigorta temin edilmiş olur. Muayyen bir senede ancak bir fabrikanın hasara uğradığını kabul etsek misalimizde ele alınan 1000 işletmenin elele vererek yapacakları 100 er liralık yardım bu binde bir işletmenin hasarını karşılayabilecektir. İşte bu meblâğa sigorta lisanında "prim" deniyor. Ödenecek bu primler sayesinde vukubulacak hasar karşılanabilir.

İçtimaî (sosyal) sigorta nedir?

Modern (kapitalist) sanayiin başlangıç devirlerinde işçiler hastalandıkları, yahut herhangi bir iş kazasına uğradıkları vakit sefalete ve zarurete terkedilmekteydi. İşçilerin varlıklarını emniyette tutan hiçbir teşekkül yoktu. Binbir yokluk içinde çarpışan Avrupa işçileri (O zamanlar memleketimizde bir sınaî kalkınması yoktu ve sosyal siyasetin anladığı mânada bir işçi sınıfı da bulunuyordu.) ve müstahdemleri hususi sigorta kasaları teşkil ettiler ve bu suretle kendi kendilerine yardım etme yolunu tuttular. Fakat bu kasalardan ancak küçük bir zümre faydalanabiliyordu. Bu büyük dâvanın kendi kendine yardım şekli ile başarılmasına imkân yoktu. Bu husus ilk önce Almanyada farkedildi ve Prens Bismark 1883 - 1889 yılları arasında devletin murakabesi altında ilk sosyal sigorta teşekkülünü kurdu. Sosyal sigorta sahasında Almanyayı İngiltere takib etmiştir. O da 1911 yılında Loyd Core'un devrinde sosyal sigortaları gerçekleştirmiştir.

Sosyal sigortanın üzerine aldığı vazifeler fevkalâde geniş ve şümullüdür. İşte bu yüzden hemen hemen her memlekette bu nevi sigortalar ancak devlet eli ile tatbik sahasına çıkarılabilmektedir. Bu kabil memleketlerde devlet işçilerin sigorta olmalarını mecburî kılmıştır. İşte bu mecburiyet, hususi sigorta şirketlerinin yapmış olduğu sigorta ile devletin yapmış olduğu sigortanın belli başlı farkıdır. Diğer bir fark da şudur: Hususi sigortalada sigorta ettirenin medeni haline ve her nevi hususiyetlerine göre primler farklıdır. Sosyal sigortada ise muayyen bir kanunla tâyin ve tesbit edilen şahıslar grubunun medeni hallerine ve diğer hususiyetlerine bakılmaz. Hepsinden aynı prim alınır.

Sosyal sigorta ile işçi her türlü iktisadî zaruretlere karşı korunmuş olur. Bu vasıta ile işçinin sıhhati de daimi surette kontrol altına alınmıştır.

Bugünkü modern sosyal sigortanın 9 muhtelif kolu vardır:

1 — Hastalık sigortası.
2 — Analık sigortası.
3 — Kaza sigortası.
4 — Ölüm sigortası.
5 — Dulluk sigortası.
6 — Yetimlik sigortası.
7 — İhtiyarlık sigortası.
8 — Malûliyet sigortası.
9 — İşsizlik sigortası.

Saydığımız bu 9 şubeli sigorta tam mânasile 2 memlekette tahakkuk edebilmiştir. Birisi İngiltere, diğeri harbten evvelki Almanya.

Memleketimizde sosyal sigorta sahasındaki ilk adımlar Çalışma Bakanlığının kurulması ile atılmış ve 7 Temmuz 945 tarih ve 4772 No. kanunla, ilk Bakan Sadi Irmak zamanında bu 9 şubenin 2 si tatbik mevkiine konmuştur. Bunlar da; kaza ve analık sigortalarıdır. Aradan 3 senelik uzunca bir müddet geçtiği halde diğer şubelerin gerçekleştirilememesi hakikaten üzülmeye değer bir meseledir.

Ancak işçi sigortalarının şümulü ile kabul ve tatbik mevkii bulmasile işçi hayatı mükemmel bir seyir takip edebilecek ve işçinin her türlü verim kabiliyeti artacaktır. Sigorta, asrımızın en mümtaz hususiyetlerinden birisidir. İleri garp devletlerinde modern sigorta her gün biraz daha fazla sahasını genişletmektedir. Netekim İngilterede ziraat sahasında çalışanların da içtimaî sigortalara dahil edildiklerini görmekteyiz. Keza büyük İngiliz iktisatçılarından (Beveriç) in yaptığı plâna göre Başvekilden, kapıcısına kadar herkes hastalık sigortasına dahil edilmiştir. Artık, İngilterede hastalık sigortası bir sosyal sigorta dalı olmaktan çıkmış ve bir halk sigortası haline gelmiştir.

Avrupa devletlerinin uzun senelerdenberi geçirdikleri tecrübelerden istifade ederek sosyal sigorta dâvasının, Türk işçileri için de tahakkuk ettirilmesini beklemek hakkımızdır.

Rüsum kaçakçılığından yargılanan 33 toptancı kasabın mahkemesi

33 toptancı kasabın ikinci duruşmaları 11 Mayıs salı günü 1 nci Ağır Cezada yapılmıştır.

Sanıklardan Etem Savlı duruşması esnasında hâdiseyi şöyle izah etmiştir:

— Bu işe koordinasyon tahdidi ile tüccarlar arasındaki iş. übalik sebep olmuştur. Koordinasyon kararile herkesin kesebileceği hayvan miktarı tahdit edilmişti. Hayvanı çok olan arkadaşlar, ihtiyacı olanlar için kâğıt imzalar. Hattâ ben burada olmasam bile benim adamlarımdan herhangi biri diğer bir arkadaşa kâğıt imza ettirerek kesim yapabilir. Esasen benim kesim işlerimi kâtibim takibeder.

Neşet Teke de demiştir ki:

— Okumam yazmam yok. İşlerimi kâtibim ve çobanım yapar, ayda bir veya iki, ayda bir de hesap görürüz. Bu meseleyi onlar daha iyi bilir.

Bundan sonra sorgusu yapılan diğer sanıklar da, yanlış tahakkukların arkadaşları namına imzaladıkları kâğıtlardan çıktığını, ve veznede böyle eksik veya fazla tahakkuklara pek sık rastlandığını söylemişlerdir.

Duruşma, gelmiyen sanıkların ve şahitlerin de dinlenmesi için 12 Haziran cumartesi saat 10 a bırakılmıştır.

A. Tahsin Balkanlının konferansı

İktisat Fakültesi İçtimaiyat Enstitüsünün tertiplediği, İçtimaî siyaset konferansları serisinin beşincisi, Santral Mensucat Fabrikasının Ticarî Müdürü Lektör Aziz Tahsin Balkanlı tarafından "İşletmelerde insanların sevk ve idare mevzuunda olarak 13 Mayıs Perşembe günü Eminönü Halkevinde verilmiştir.

Dinleyiciler tarafından büyük bir alâka ile takip edilen bu konferansında A. Tahsin Balkanlı, İş ile insan arasındaki münasebetleri, işletmelerde insanların sevk ve idaresini incelemiş ve işletmelerde mevcut işlere her işin icabettirdiği ehliyeti en fazla taşıyan kimselerin getirilmesini bununla beraber her ferdin de kendi ehliyetine ve meyline en uygun bir işi veya mesleği seçmesi icabettiğini belirtmiştir.

Ücretli hafta tatili hakkındaki kanun tasarısının B. M. M. ne bir türlü girip çıkamadığının resmidir.

HAFTANIN YAZISI

İki müşahede

Hafta içinde bir fabrikayı ziyaret etmiştim. Şimdiye kadar çalışma teşkilâtı tarafından umumî teftişe tâbi tutulmamış olan bu fabrikanın genç müdürü gerekir ikinci müdürü sosyal fikirlere sahip zatlardır. Çalıştırdıkları işçilerin kendileri gibi birer insan olduklarını ve bunlarla kaim bulunduğunu müdriktirler. Perşembe günü sayın Aziz Tahsin Balkanlının Eminönü Halkevinde (İş ile insan arasındaki münasebetler) mevzulu konferansında belirttiği gibi, bu fabrikada çalışan insanlar arasında "Kader beraberliği,, hissi uyanmıştır. Bu fabrikaya yaptığım son ziyarette Çalışma Müdürlüğünün yeni gelen müfettişlerinden ilk defa gördüğüm bir arkadaş ta oradaydı. İki gündür fabrikayı teftiş ediyormuş. Teftişte gördüğü noksanları iş veren vekillerine anlatırken ben de yanlarında bulundum ve iki tarafı dikkatle dinledim. Müfettişte ve işveren vekillerinde müşahede ettiğim hüsnüniyet, vazife duygusu ve işe vukuf memleket hesabına göğsümü kabarttı. Eğer her iş müfettişi ve işveren vekili veya işveren bu anlayışla hareket ederlerse memleket sanayiinde beklediğimiz kalkınmaya kavuşabiliriz.

Yine aynı hafta içinde bir akşam aldığım dâvet üzerine İstanbul Gıda Sanayii İşçileri Sendikası merkezine gittim. Orada da tesadüf beni başka bir müfettiş arkadaşla karşılaştırdı. Sendika merkezi 30-40 kadar işçi ile doluydu. Ekserisi Ayvansarayda Buçel T. A. Ş ne ait bulgur ve çeltik fabrikasında çalışan işçiler idi. Uğradıkları gadir yüzünden ne yapacaklarını bilmiyen bu biçare işçilerin dert ve şikâyetlerini İş Müfettişi ile beraber dinledik. Bu Müfettiş arkadaş ta gayet iyi biliyorum ki, hüsnüniyet sahibidir. Gördüğümüz feci manzaradan onun da, benim gibi kalbinin sızladığına eminim. Fakat eldeki kusurlu mevzuat ile hiçbir şey yapacak vaziyette değildir.

Görülüyor ki işçi dâvasının hallini güçleştiren, işçi haklarının korunmasını imkânsız hale sokan sebepler bir iki değildir. Kâh İş Müfettişinin kifayetsizliği veya hüsnüniyet noksanı, kâh mevzuatın eksikliği ve ekseriya da işverenlerin kötü niyeti bugünkü vaziyetin devamını âdeta zaruri kılmaktadır. Meselâ yukarıda adını zikrettiğimiz fabrika sahibi veya sahipleri çalıştırdığı işçileri bulgur kazanı gibi bir eşya olarak kabul etmektedirler. Eğer bu işverende biraz insaf olsa bugünkü servetini kendisine hizmet eden insanlara borçlu olduğunu takdir eder ve ödemediği yevmiyesini isteyen işçiyi de kapı dışarı etmezdi. O akşam şu intibaa vardım ki, bu işveren sendikayı elindeki fabrikayı batırmak isteyen muzır bir teşekkül olarak kabul etmektedir. Bundan altı yedi ay evvel üyelerinin haklarını aradığı için sendikaya cephe almıştır. Şimdi de bir iki aylık fasıladan sonra fabrikasında kalan sendika mensubu işçilere yol vermiş bulunuyor. İşçilerin ifadesine göre fabrikanın işçi mevcudu yüzden 30 civarına indirilmiştir. İşveren fabrikayı faaliyetten tâdil edeceğini, iş olmadığını bu hareketine bir sebep olarak gösteriyormuş. Fakat hususi surette bir çok işçilere ve hattâ başkalarına söylediği sendika âzalarını temizlemektir.

Bu zihniyetle karşı karşıya bulunan işçi sendikalarının durumunu takdir ediyoruz. Yalnız iş verenler bu gibi hareketlerle sendikaları dağıtacaklarını beyhude ummasınlar. Çünkü bu teşekküller memleket için lüzumlu, işçi için olduğu kadar işveren için de faydalıdırlar.

S. S[illegible]

Kalifiye bir Kalıpçı Ustası aranıyor

Askerliğini bitirmiş, tecrübeli ve icabında fabrikanın ustabaşı muavinliğini yapabilecek kabiliyette ve evsafta kalifiye bir kalıpçı ustası arıyoruz.

Müracaat: Posta kutusu 295.

■ İÇ ve DIŞ OLAYLAR ■

İÇ OLAYLAR:

Hayat Pahalılığı

Eskişehir Milletvekili Kemal Zeytinoğlu, Meclise bir sual takriri vererek, Başbakandan hayat pahalılığının giderilmesi için Hükûmetin aldığı tedbirleri sormuştur. Bu takrirde; bilhassa, "hayat pahalılığı ve geçim zorluğuna çare aramak yolunda alınmış tedbirler var mıdır, Saka hükûmeti zamanında hayat pahalılığı artmış mıdır, eksilmiş midir?„ sualleri ileri sürülmektedir.

Amerikadan bir gemi daha uçak getiriyor

Amerikan askeri yardımı gereğince memleketimize verilen uçaklardan gemiyle nakledilenlerin ikinci grubunu getiren U. S. Siboney uçak taşıt refakat gemisi önümüzdeki cumartesi akşamı saat 19.10 da limanımıza gelerek Yeşilköy önlerinde demirliyecektir. Gemi şehrimizde on gün kalacaktır.

19 Mayısta İnönüye verilecek bayrak Samsundan yola çıktı

19 Mayısta Ankarada Cumhurbaşkanına ulaştırılmak üzere; "Atatürk'den İnönü'ye„ ibaresi yazılı bayrak, Samsundan bir töreni müteakip yola çıkarılmıştır.

Marsilya ve Anvers Fuarlarına biz de iştirak edeceğiz

Milletlerarası fuarlara iştirak edip etmememiz hakkında Ankarada toplanan komisyon çalışmalarını bitirmiştir. Şimdiki halde yalnız Marsilya ve Anvers fuarlarına iştirakimiz kararlaştırılmıştır. Bundan sonraki fuarlara iştirak etmemiz hususunda da şehrimizde daimi bir komisyonun faaliyete geçirilmesi kararlaştırılmıştır.

DIŞ OLAYLAR:

Araplar Filistinde taarruza geçtiler

Arap kuvvetleri Filistinde toplu bir şekilde hücuma geçmişlerdir. Bir çarpışmada 300 Yahudi öldürülmüş ve muntazam Mısır askeri kuvvetleri de Yahudilerle çarpışmaya başlamıştır. Diğer taraftan bütün Mısırda sıkı yönetim ilân edilmiştir.

Amerika, Rusyaya bir nota verdi

Birleşik Amerika tarafından Rusyaya bir nota verilmiştir. Bu notada bilhassa, "Komünist azınlıkları iktidarı ele geçirmek ve yabancı menfaatlerine yarıyan rejimler meydana getirmek hususundaki gayretlerine karşı siyasi istiklâllerini muhafaza etmek istiyen devletlere Amerika her an yardım edecektir„ denilmektedir.

Amerikada Grev

Vaşingtondan bildirildiğine göre; Detroit şehrinde bulunan meşhur Chrysler otomobil fabrikaları işçileri grev ilân etmişlerdir. Grev ilân eden işçilerin sayısı 75.000 i aşmaktadır.

1939 danberi İngiliz deniz ve hava kuvvetlerinin Şimal denizinde ilk büyük manevraları

İngiliz deniz ve hava kuvvetleri, Şimal denizinde, 1939 dan beri cereyan etmiş manevraların en büyüğüne başlamışlardır. Bu manevraya 18 harb gemisi, 10 denizaltı ve 150 uçak iştirak etmiştir.

Esnaf Odası Lüzumsuzdur.

Esnaf Cemiyetlerinin mümessilleri dün sabah uzun bir toplantı yaparak, Esnaf odasının kaldırılması fikrini ileri sürdüler ve bir tebliğ yayınlandı.

İstanbul Esnaf Cemiyetleri temsilcilerinden müteşekkil bir komisyon dün sabah Şoförler Cemiyetinde bir toplantı yaparak Esnaf Odasının bugün içerisinde bulunduğu durumu gözden geçirmişler ve şimdiye kadar yapılmış olan temas ve teşebbüslerin hülâsasını bildirmek üzere aşağıdaki tebliği yayınlamışlardır:

"Esnaf Odası iyi bir durumda olmıyan esnafa hiçbir yardımda bulunmamakla mevcudiyetini göstermiş oluyor. Esnaf bu vaziyete bir çare bulmak için yirmiden fazla cemiyet mümessilini harekete geçirmiştir. Bu temsilciler toplanarak, esnaf odalarının kat'iyen lüzumsuz bir şekilde faaliyet gösterdiğine karar vermiş ve bu işin tahkiki için de, aralarından bir komite seçmişlerdir. Bu komite, İstanbul milletvekillerinin iştirakile birkaç toplantı yapmış ve neticede, esnafın, esnaf odasından bir fayda temin edemediği neticesine varılmıştır. Bunun üzrine, Ankara'ya, Bakanlar nezdinde işin takip ve intacı için bir heyetin gönderilmesine karar verilmiştir. Şoförler Cemiyeti Başkanı Halit Çelen'in riyasetinde, İsmail Hakkı, Yaşar Ermez, Hamza, Ahmet Meriç, Ethem Gökten müteşekkil heyet Ankarada birçok temaslarda bulunmuştur.

Heyet, esnafın dileklerini iki esas üzerinde toplamıştır. Bunlardan birincisi, Esnaf Odalarının kaldırılması; diğeri ise, yeniden tedvin edilecek esnaf kanununda, Cemiyetlere kanuni salâhiyet ve müeyyide verilmesi Esnaf odasının kaldırılması bütün ilgili Bakanlıklar tarafından aylarca düşünülmüş ve bu hususta bir hayli çalışılmıştır. 4355 sayılı kanunla teşekkül eden esnaf odası hiç bir zaman vazifesini yapmamıştır. Diğer taraftan esnaftan topladığı paraları da, yüksek hakkı huzur ve maaşlarla memurlarına dağıtmaktan başka bir iş görmemiştir.

Başbakan yardımcısı Faik Ahmet Barutçu da, Esnaf Odasının kaldırılması ve Cemiyetlere kanuni yetki verilmesi için çıkarılacak kanunla ilgili olan Ticaret, Ekonomi ve Çalışma Bakanlıkları mümessillerini önümüzdeki hafta içerisinde toplantıya çağıracağı ve bu hususta bir prensip kararı olmarak en yakın bir zamanda kanunun çıkarılması için gerekli alâkayı göstereceğini vâdetmiştir.

Bir Amerikan fiması Türkiyeden kumaş satın alacak

Merkezi New-York'ta bulunan Loureat Fabrics Inc. isimli Amerikan firması, Sümerbank Umum Müdürlüğüne Türkiyede imal olunan en iyi cins kumaşların ithali ile bunların Birleşik Amerikada satışını temin arzusunda olduğunu bildirmiştir.

Loureat Fabrics Inc. müessesesi dünyanın her tarafında imal olunan hususi ve nadide kumaşları, dokuma ve el dokuması mensucatını Amerikaya ithal ve her memleket sanayiinin kaydettiği terakkileri Amerika halkına göstermek gayesile 946 da kurulmuştur.

Bu gayenin tahakkuku için Laurat müessesesi bir satıcı gibi ve bu gibi malların Amerika'da revacını temin için bir vasıta sıfatile hareket ederek, mamullerini mubayaa etmek suretile hem yabancı imalâtçılara hem de bu gibi ma'ların imal olunduğu memleketlere hizmet hedefini gütmektedir. Laureat müessesesi bu yabancı mamulleri halka tanıtmak için her türlü vasıtadan istifade etmekte ve müşterileri meyanında John-Fredrics, Cassini, Havard - Greer, İrene gibi yüksek terzilik sahasında alemşümul şöhreti haiz müesseseler de vardır.

Laureat müessesesinin bize yaptığı teklifte şöyle denilmektedir. Laureat müessesesi Türkiyenin mensucat sanayii sahasındaki inkişaf ve terakkisini yakından takip etmiş olduğundan yakın şarka ait programında Türkiyeyi başa koymak arzusundadır.

Türkiyenin makineli tezgâhlarında imal ettiği yüksek kalite kumaşlardan başka Laureat müessesesi bilhassa Türkiyenin Şemsi ipeklileri ile işleme kumaşlar gibi el tezgâhlarında dokunmuş meşhur ve nadide döşemelik kumaşlarile ilgilenmektedir. Ayni zamanda bu müessese Türkiye mensucat sanayiinin imal ettiği ince krepler, ipekli kadifeler, kalın satenler ve sırf ipekten mamul organzolar ile de alâkadar olmaktadır.

Laureat müessesesi, Amerikanın her tarafı ile tesis etmiş olduğu münasebetler sayesinde Türk mamulleri için Amerikada geniş ölçüde revaç temin edecek durumdadır.

Laureat müessesesi Türkiyeden üç şekilde mübayaa yapacaktır.

1 — Numune: İlk mübayaada numuneden bir iki yarda alınarak sipariş edilen parçalar bunlardan seçilecektir. Parçalar beher tipten ve beher renkten 25 i'â 50 yardadan ibaret olacaktır. Binanaleyh daha büyük miktarlar için alıcılardan alınacak siparişler bu parçaya göre olacaktır.

2 — Ham bezler: Ham bezler Türk fabrikalarından mübayaa edilerek burada terbiye edilecektir.

3 — Terbiye edilmiş bezler: Bunlar Türkiyede patenleştirilmiş muhtelif basmalardan ve ve muhtelif tip bezlerden mübayaa olunacaktır. (Bu usal sezon esası üzerinden olacaktır. Yani Laureat numuneleri birkaç ay öncedentemi n edilecektir.)

Bütün fiyat teklifleri ve sevkiyata ait şartlar Cif New-York olarak akreditif esası üzerinden yapılacaktır.

ŞİMAL MELİKESİ

Yazan: MİŞEL ZEVAKO

Şimdiye kadar Türkiyde hiç neşredilmemiş olan bu eser Rıza Koşkun Neşriyatevi yayınları arasında çıkmıştır.

Mişel Zevako'nun diğer eserlerini okuyanlar bu kitabın da ne kadar heyecanlı ve meraklı olacağını takdir ederler.

Siparişler: Cağaloğlu yokuşu No. 27/1 RIZA KOŞKUN MATBAASINA yapılmalıdır.

RAKAMLARIN BELÂGATİ KARŞISINDA !

Çağdaş medeniyet bugünkü kemalini rakkamlardan aldığı nemse borçludur. Türkiyeyi terkip eden her varlığı ve bu yurdda olup biten her şeyi rakkamla ifade edebilsek ve rakkamların sessiz belâgatinden ders alsak her işimiz düzelir.

Sigortalardaki işçi mümessili arkadaşım Rahmi Alp bana işçi sigortalarının 1947 yılı bilânçosunun bir hülâsasını getirdi ve bu kâğıt parçası üzerinde yazılı bir sürü rakkamlardan bazıları üzerine parmak koydu. Sırası geldikçe bu rakkamların diline (Hürbilek) sahifalarında tercüman olacağım. Bugün bu rakkamlardan en dikkati çekenini konuşturalım:

1947 yılında işçi sigortaları kurumuna ihbar edilen analık vakaları (yani sigortalı işçi ailelerindeki doğum sayısı) 14768dir. İşçilerden bir çoğu maalesef ihbarı 40 gün içinde yapmadığından doğumların gerçek sayısı 15.000 in üstündedir. Buna toparlak olarak 15.000 diyelim. Sigortalı işçi sayısı 300.000 Demek oluyor ki 300.000 kişilik bir işçi kütlesi Türk camiasına bir yılda 15.000 yeni hayat kazandırdı! Bu, yüzde beş nisbetinde bir verim demektir. Bütün Türk camiası bu ölçüde çocuk yetiştirse toparlak 20 milyon nüfusumuz her yıl bir milyon artacak, on senede yarım misli çoğalacak. Bu ölçüde doğum adedine Fransada, İngilterede, İsviçre'de hattâ Amerikada bulamazsınız!

Fakaaaat!!! İşte bu acı fakat olmasa! Doğan çocukların etrafında kiminin elinde tırpan, kiminin elinde ilmek gizli cadılar, şeytanlar beklemektedir: Sefalet, gıdasızlık, tüberküloz, salgın hastalıklar! Günün birinde bunlardan biri, bir başka gün öteki bu yavrulara saldırır, ya tırpanı savurur, ya ilgi saplar, ya ilmiği boynuna dolar, bunları birer birer alıp götürür.

Ankara Üniversitesi Profesörlerinden Ekştayn, 1947 yılında (Türkiyede çocuk hastalıkları ve çocukların korunma problemleri) adiyle çok önemli bir kitap yayınladı. Bu kitapta çocuk vefiyatı ve nüfus meselesi üzerinde derin tahliller vardır. Profesör neticede şöyle diyor, (Sahife 53):

(Türkiye, yaş piramidinin formu itibarile genç bir millet olarak tavsif edilmeğe hak kazanmaktadır. Türkiyenin genç bir millet olarak tavsif edilebilmesi, her şeyinden evvel, ehemmiyetsiz sayılamıyacak çocuk ölümlerine rağmen daima bir doğum fazlalığı temin ve devam ettiren yüksek doğum rakkamlarının mevcudiyetine dayanmaktadır.)

Demek ki bizi millet olarak yaşatan ve genç, hayatiyet sahibi, üreyen, bu dünya yüzünde yaşamak hakkı olan bir millet vaziyetinde tutan âmiller arasında en başta doğum fazlalığı geliyor. O doğum fazlalığı ki sefalet, gıdasızlık ve bakımsızlık yüzünden vaki hesapsız ölümlere rağmen bize genç bir millet olarak tavsif edilmek hakkını veriyor!

***

Demekki Türkiyede bugün mevcut 300.000 kişilik işçi kütlesi varlığımızın bakasında onun genç ve hayat hakkı olan bir millet vasfında olmasında büyük bir rol oynamaktadır. O halde bir bu kütleyi tutmalıyız, onunla hemhal olmalıyız, onun üzerinden sefaleti, gıdasızlığı ve bakımsızlığı mucip olan ağır baskıları kaldırmalıyız! Neden bu dâva peşindeyiz? Niçin bu uğurda bütün gayretimizle çalışıyoruz? İşte bunu yukarıki rakkamlar gösteriyor. Hak bir dâva peşindeyiz! Bunu bilelim ve herkese anlatalım!

BARKIN

İş ve İşçi Bulma Kurumu

İŞ ve İŞÇİ ARIYANLAR

İş, yahut işçi arıyorsan İş ve İşçi Bulma Kurumu şubelerine müracaat et. Bu şubeler isteğini parasız yerine getirir.

KURUMUN ŞUBELERİ:

	Telefon No:		Telefon No
		Beşiktaş Kolu	
Ankara Md.	13686	İzmir Md.	4842
İstanbul Ajanlığı	21942	Adana Md.	1152
İstanbul Md.	41367	Konya Md.	1152
Üsküdar Kolu		Eskişehir Md.	453
Aksaray Kolu		Bursa Md.	1963
Eyüp Kolu		Trabzon Md.	
Bakırköy Kolu 16 dan 104		Samsun Md.	

Adapazarı ve Havalisi Sayın Halkına:

Her türlü giyim eşyası ve diğer ihtiyaçlarınızı en sağlam cinsinden ve en ucuz olarak sağlamak istiyormusunuz ?

Öyle ise İstanbul Dokumacılar Kooperatifinin Adapazarı satış şubesine bir defa uğrayınız!

Mallarımız sağlam, ucuz ve Çeşitlerimiz Boldur.

TEFRİKA No. 2

— Almanyaya karadan, trenle gitmek hem zor, hem de pahalı, pasaport çıkarmak kabil değil. Vapurla Odesaya, oradan da trenle Berline gideceksiniz. Diyordu Bana.

Hele ben Almanyaya gitmek bahanesine ne olsa kabul etmeğe zaten razı idim. Elime verilen vesikada ismim İvanof olmuştu. Fotoğraf benimdi. Şu halde ben hakikaten İvanof idim?!.

Yiri Efimof'un sözlerinden anladık ki; bizi vapura gemiden şehire çıkmış, tekrar avdet eden taife olarak bindirecekler, sorgu varki olursa biz böyle cevap vereceğiz. Ne âlâ iş!

Galata rıhtımından, bineceğimiz geminin sandalı bizi vapura götürdü. Bu "Patyomkin" isimli bir Rus gemisi idi. Gemici gibi elimizi kolumuzu sallaya sallaya vapura girdik. Bizi vapurun alt katındaki karanlık bir salona götürdüler. Biraz sonra vapur hareket etti. Aramızda bir dördüncü arkadaş daha peyda olmuştu. Yirmi beş yaşlarında, uzun boylu, değirmi yüzlü, sivri burunlu, çok zayıf vücutlu biri. Adının Koço, olduğunu öğrendik. Oda bizim gibi Almanya yolculuğuna katılmıştı.

Vapurun hareket ettiğini anlayınca dışarı, göverteye çıkmak istedim. Koço biraz Rusça biliyordu. Etrafımızda dolaşan ve bizi meraklı nazarlarla süzmekte olan gemicilerden birine isteğimi söyledi. Gemici cevap vermeden çıkıp gitti. Biraz sonra dönerek:

— Bekleyiniz. Göverteye çıkmanız zamanını kaptan emredecek.

Dedi. Arkadaşlarla görüşmek istiyordum. Edirneli Sadıka sokuldum.

— Arkadaş; tanışalım ve anlaşalım. Siz de Berline mi yoksa başka bir Alman şehrine mi gidiyorsunuz?

— Sen Almanyaya mı gidiyorsun.

— Evet.

— Bunda bir yanlışlık olsa gerek.

— Neden?

— Şevket Süreyya sana nereye gideceğini söylemedi mi?

— O söylemedi amma, bize, vesika verilen yere götüren Bulgar, Odesa yolu ile Berline gideceğimi söyledi.

— Vesika verilen yerden de bir şey anlamadın mı?

— Yoook.

— Gittiğimiz yer Rus konsoloshanesi idi.

— Ya?!

— Bizde Rusyaya gidiyoruz. Sen hakikaten Almanyaya gitmekte olduğumuzu zannediyorsen aldanıyorsun hakikati bilmen faideli olacak. Beyhude hayale kapılma.

— .....?

— Neden susdun, ne düşünüyorsun?

— Neden düşünmiyeyim; ben Rusyada ne yapacağım? Neden aldatıldım? Nuri usta neden bana bu oyunu oynadı, o kamüsnistm'ydi?

— O da, Şevket Süreyya da buz gibi komunist.

— Ya biz?

— Seni bilmem ama, bende öyle.

— Desen a, beni de sürükliyecekler.

— Neden korkuyorsun, komunistlik fena şey mi?. Bak daha şimdiden parasız, pulsuz vapura bindik. Bedava yeyip içeceğiz, yine böyle gezeceğiz giyeceğiz, cennet gibi yerlerde yaşayacağız. Sen, söylediğine göre fesne fabrikasında çalışıyormuşsun. Sırtında bir paltom bile yok. Şu haline bak. Halbuki Rusyada böyle bir fabrikada çalışınca giyinecek sin, süsleneceksin.

Orada müsavat var. Bir nazırda ancak senin aldığını alıyor, ayni şeyi giyiyor ve yiyor. İşte biz böyle bir cennete gidiyoruz. Üzülme gel, göverteye çıkalım, biraz hava alalım ferahlarsın.

Yine "Koço„ nun tercümanlığı ile kaptandan izin istenildi. Müsaade edilmiş. Güverteye çıktık, vapur Sarıyer açıklarında Boğaza doğru gidiyor. Güneş ufukta batmak üzere. Yanan başımı direğe dayıyarak gözlerimi geriye, uzakta yükselen minarelere diktim. Canım İstanbul! Zavallı anam, babam! Acaba bir daha görmek nasip olabilecek mi? Boğazıma bir şeyin tıkandığını, gözlerimden sıcak sıcak bir şeyler dökülmekte olduğunu görüyordum. Yanımdaki Sadık:

— Ne o, ağlıyor musun?

— Evet, ağlıyorum Taham mül edemiyeceğim, çok fena oldum. Muhakkak geri dönmeliyim.

— Çocukluk etme, sabırlı ol. Bak Rusyadan ne kadar memnun olacaksın.

— Sen evvelce gittin mi ki biliyorsun?

— Yok. Ben de yeni gidiyorum. Fakat öğrendim, anladım ki Rusya bizi muhakkak memnun edecek, bu imanla gidiyorum. Sen de bana inan. Bak ne kadar memnun olacaksın. Hele gel, şöyle vapurun burnuna doğru gidelim.

Diyerek koluma girdi, beni âdeta sürüklercesine çekti, buruna doğru götürdü. Artık hava kararmaya başlamış, Potyomkin Karadenizin, bahtım gibi kapkara olan enginlerine dalmak üzere bulunmuştu ki beni aşağı çağırdılar. Sadık kolumu bırakmıyor ve beni yedekte çekip götürüyordu.

Salon denilen izbede tahta kanapelere oturduk. Hepimizin önüne birer çanak içerisinde burcu burcu kokan bir çorba, simsiyah biraz ekmek, ömrümde görmediğim büyüklükte birer tahta kaşık getirdiler. Bu ne idi?. Kokladım, baktım içersinde lâhana parçaları görünen bir çorba. Koço ilâve etti:

— Buna Şçi derler. Tuzlu lâhanadan yapılmış Rus çorbası derler. Çok lezzetlidir. Haydi bakalım, kaşıkları atıştıralım.

Kaşıkları atıştıralım ama, kaşık ağza sığar ve yanaşır bir nesne değil ki. Avuç içi kadar büyük ve leş gibi kokan bir tahta parçası. Çaresiz yemeğe çalışacağım. Çünkü açım. Bunu yemez sem bana baklava ikram edecek değiller ya. Çorbayı tahta kaşığın ucuyle ağzıma akıtırken Sadığa döndüm:

— Bu, Rus cennetinin bize sunulan ilk meyvaları galiba.

Faruk atıldı:

— Öğle olacak.

O zamana kadar sükûtu muhafaza etmekte olan Faruk da, nihayet söze karışmıştı: "Koço„ sofradaki tayfalarla Rusça birşeyler konuşuyor, görüşüyorlar, gülüşüyorlar, arada sırada da Ruslar bize yan yan bakıyorlardı. Sözleri ve bakışları, "Koço„ dan bizim hakkımızda; malûmat almakta olduklarını gösteriyordu. Koçodan sordum:

— Ne diyorlar?

— Sizi soruyorlar, bunlar da komünist mi diyorlar.

— Evet, evet. Buz gibi komünist, öyle söyle.

— Ben de öyle söyledim.

Çare yok. Köprüyü geçinceye kadar ayıya dayı demek lâzım. Son kararım bu idi. Çünkü anladım ki, dik kafalılık edersem belki bu hal hayatıma malolacak. Halbuki ben, kurtulmak, düştüğüm çukurdan çıkmak istiyordum. Bunun için mutlaka yaşamalıydım. Bu; şimdilik verdiğim bir karardır. Bakalım, Allah neler gösterecek?.

Vapurda bizden başka Pireden binmiş bir Rus kadını, karısile beraber bir de Rus kaptan vardı. Onlar da ayni yemeği yediler. Sadık bu dekordan istifade ederek;

(Devamı var)

Milletlerarası Çalışma Konferansı

(Baştarafı sahife 1 de)

leştirmeği taahhüt etmiş bulunmaktadırlar. İşçilerimizi şiddele ilgilendirmesi gereken bu konferansın gündemini yazıyoruz:

1 — Sorular: (Hazırlanacak sözleşme ve tavsiyelerin mesnedini teşkil edecektir). Bunlar:

1 — Ücretlerin korunmasına, 2 — Amme mukavelelerinde âdil ücret teminine 3 — Teşkilâtlanma hakkına, 4 — Kollektif mukavelelere, 5 — Uzlaştırma tahkime, 6 — Amme makamlarile meslekî teşekküller arasında işbirliği konusuna, 7 — Meslekî yöneltmeye dair sorulardır.

Hazırlanmış olan ve üye devletlere sunulacak olan tasarılara gelince; bunlar da sözleşme ve tavsiye tasarıları diye iki nevidir. Sözleşme tasarıları şunlardır:

1 — İş bulma servisi teşkilâtına dair sözleşme tasarısı, 2 — Ücretli iş bulma yurtlarına dair 1933 tarihli sözleşmenin tâdili tasarısı, 3 — Kadınların ve çocukların sanayide gece çalıştırılmalarına müteallik 4, 6, 51 sayılı sözleşmelerin tâdili tasarısı, 4 — Sendika hürriyeti hakkında sözleşme tasarısı.

Tavsiye olarak bu defa yalnız (iş bulma servisi teşkilâtına dair) bir tavsiye tasarısı vardır. Devletimizin orada imzaladığı sözleşmelerle taahhüt etmiş olduğu şeyler iş hayatımızın tanziminde olağanüstü önemi olan konulardır. Bunların verdiğimiz söz icabı yurdumuzda bir an evvel tatbik mevkiine konulmasını hükümetten bekleriz. İşçilerimizi bu konulara dair aydınlatacağız.

İşçi Gündelikleri

(Baştarafı sahife 1 de)

rasında ve İngiltere ile Amerikada % 60 ın üstündedir.

Ereğli kömür havzasında kömür satışı fiatları hükümet tarafından tesbit edilmekte ve fiatlar gerek diğer Avrupa memleketlerine ve gerekse Türkiyede paranın değerli zamanlarındaki fiatlara nazaran çok düşkün bulunmaktadır. Bu sebepten işletmenin eli kolu bağlanmış vaziyettedir. Hükümet bu hale bir çare olsun diye yer altında çalışan işçileri bütün vergilerden muaf tuttu.

Bu hakikati devletin resmî yayınları da göstermektedir:

Başbakanlık Umumî Murakabe Heyetinin Sümerbank İplik ve dokuma müessesesi 1946 yılı murakabe raporunda rakkamlara dayanan tarafsız ve objektif bir görüşle şöyle denilmektedir: (Bununla beraber işçilerin hayat standardı harpten evvel olduğu gibi yine çok düşüktür Sahife 39).

Yine bu raporun 42 nci sahifesinde bir cetvel neşredilmekte ve 5 kişilik bir ailenin geçimi için ayda 342,70 lira lâzım geldiği, bir işçinin ise 109.20 kuruş kazandığı gösterilmekte ve 1 ailenin geçinebilmesi için o aileden en aşağı 3 ferdin çalışması lâzım geldiği neticesine varılmaktadır. Halbuki bizim memlekette bir aileden 3 kişinin çalışmasına imkân yoktur. Hayat şartları memleketimizde çok ağırdır, Çocuklara kim bakacak? Ev işini kim yapacak? Bu hali bizden iyi bilen murakabe heyeti üyeleri sözü şöyle bağlamaktadırlar: (Geçim masraflarını karşılıyabilmek üzere bir aileden çalışması lâzım gelen kimselerin adedini bizdeki rakamlarla mukayese edecek olursak teknik endüstride memleketimizde çalışan işçilerle memur ve müstahdemlerin hayat seviyelerinin çok düşük olduğunu görürüz).

Bizde işçi gündeliklerinin geçim seviyesinin çok altında olmasına baş sebeb bir çok endüstri tesislerinin kuruluşlarının fena olması ve bunların rasyonel çalışmamasıdır, işletmelerimizde madde ve emek halinde dünyanın hiç bir yerinde görülmedik derecede kıymetler heba olup gitmektedir. Bu yüzden hem iş veren, hem de işçi zarar görmektedir. Bu hale çare bulmak için olsun yevmiyelere zam yapmak iktisadî bir felâketle neticelenebilir. Çünkü bu zamlar maliyetlere inikâs eder, bu da mamullerin satılmasını, elde kalmasını mucib olur. Bir işletme ise zararına çalışmaz, günün birinde kapanır, binlerce işçi sokakta kalır. Şu halde yapılacak şey gerek devlet, gerek hususi şahıslara ait sanayide işletmeyi saat gibi işletmek, madde ve emek zararlarına mâni olmak yani bir kelime ile işi rasyonelleştirmektir. Umumî Murakabe Heyetinin raporunda bu konuya temas edilmekte ve şu sual sorulmaktadır: (Maliyeti yükseltmeden işçi ücretleri ile maaşları arttırmak acaba kabil midir?)

Ve bu suale kısaca şu cevap verilmektedir: (Bütün istihsal şubelerinin rasyonelleştirilmesi sayesinde kazançlarım mühim surette arttırılması imkânı vardır. Yani bu takdirde maliyetler yükselmeden kazançlar arttırılmış olur Sahife 43).

Bu işe derhal başlamak devletin millî varlık ve millî servete karşı olan borcudur. Meselâ Zonguldakta çıkan 3,5 milyon ton kömürün % 30 unu Devlet Demiryolları, % 20 sini Sümerbank fabrikaları ve % 10 unu Devlet Denizyolları alır. Bu, bütün çıkan kömürün % 60 ı demektir. Bu idareler meselâ yalnız kazanlarındaki faydasız kalori ziyanına mâni olsalar kömürün tonuna en aşağı 2 lira fazla para verebilirler. Bu para ile de işçilerin durumunda büyük ferahlık yaratılabilir. İşçinin ise hali vakti iyileştikçe verimi artar. Türk işçisi aldığı her santimi yapacağı istihsal fazlasile öder.

Ayni suretle mensucatta ve diğer branşlarda da türlü ziyanlara mâni olunabilir. Hususî fabrika sahiplerinden bazıları bu iş üzerinde ehemmiyetle durarak mühim neticeler elde etmişlerdir. Santral mensucatta, ayda 300 lira alan bir çok ustalar vardır. Türk işçisinin kalbi çok yüksektir. Onunla yakından ilgilenmek ve onu iyi yetiştirmekle mühim başarılar elde edilir. Meselâ Sümerbank mensucat fabrikalarında (İşçi ücretlerine yapılan son zamların mucip olduğu masraf fazlalığı fabrikaların hemen hepsinde işçi başına düşen verimlerin artması sayesinde telâfi edilebilmiştir. Ayni rapor sahife 61).

Dâva bir zümrenin menfaat dâvası değildir. Dâva, büyük, millî bir dâvadır. Bunun üzerinde gereken ehemmiyet ve dikkatle durulursa yurdumuz maddî ve manevî kıymetlerin birikmesile şenlenecektir.

Ankara Ekmek ve Simit İşçileri Sendikası

(Baştarafı sahife: 1 de)

men 1 Mayısda vilâyette toplanmış ve vali bu yolsuzluklara bir son verilmesini şedid bir lisanla fırın sahiplerine ihtar etmiştir. Vali meseleyi bilirkişilerin de iştirak edeceği bir heyete tasdik ettirip bu durumu görüşmek üzere 5 Mayısda Sendika olağanüstü bir toplantı yaptı. Toplantıda milletvekilleri de hazır bulunmuşlardır. Ankara milletvekili İbrahim Ayaşlı söz alarak Sendika mensuplarına bu haklı dâvalarında sıkı bir birlik halinde sarsılmaz bir cephe teşkil etmelerini tavsiye etmiş, itimattan kuvvet doğar demiştir. Bölge Çalışma Müdürü Şadan Rüma da güzel bir konuşma yapmış ve işçilerin haklı olan bu dâvalarını bütün gayretile takip edeceğini söylemiştir. Gazetemizin sahibi Doktor Rebi Barkını işçiler kürsüye dâvet etmişler ve konuşmasını istemişlerdir. Doktor Rebi Barkın, işçilerin başvurdukları her yerde iyi karşılanmalarının hak olan bir dâvayı tutmalarından ileri geldiğini ve hakkın en büyük kuvvet olduğunu söylemiş, bütün tazyiklere rağmen işçilerin bu dâvayı sebatla takip etmelerini takdir etmiş ve dâvayı muhakkak kazanacaklarını ümid ettiğini söylemiştir.

Kongre bunu müteakip Ebedî Şef Atatürkün muvakkat kabrini ziyaret etmiş ve çelenk koymuştur.

Fırın işçileri bu dâvalarında muvaffak olurlarsa Ankara halkına temiz ekmek yedirmek suretile de bir hizmet ifa edeceklerdir. Sendikaya hak ve halk yolundaki bu mücadelesinde başarı dileriz.

Otobüs sahipleri Ankaraya bir heyet gönderdiler.

(Baştarafı sahife 1 de)

sına yardım etti. Belediyede de bu kâr vaziyeti böylece atladı, Fakat ortalık açılıp ta dışarıdan otobüs getirtmek imkânı hasıl olunca, belediye bu müteşebbislerden yüz çevirdi. Şimdi, belediye kendi getirttiği kalabalık hatlara tahsis edip halk otobüslerine kör hatları vermektedir. İstanbulda halka ait 120 otobüs vardır. Bunlara gerçi, meselâ bazı hatlar, Boğaziçi hattı bırakılmıştır, fakat eğer belediyenin kararı tatbik olunursa bir otobüse bir günde ancak bir buçuk sefer düşecek. Yani bir defa Taksim - Yenimahalle gidip gelme, bir defa da yalnız gitme! Bununla bu müteşebbisler masraflarını koruyamıyacaklar. Belediyenin getirttiği otobüsler de münakalâta kâfi gelmiyecek ve halk yine eza ve cefa içinde balık istifi gibi nakledilecek! İçin kâr zamanında bu müteşebbislere müsaade verip vaziyet biraz düzelince bunları bu hale düşürerek mahva sürüklemek doğru değildir. O zaman memlekette teşebbüs emniyeti kalır mı?

Halk otobüsleri sahipleri bu karaya bir heyet göndermişlerdir. Heyeti C. H. P. Genel Sekreteri ve İçişleri Bakanı kabul etmiştir. Otobüs sahipleri hiç değilse bir zahmetle bir araya getirdikleri sermayelerinin batmaması ve yüzlerce ailenin mahvı sürüklenmemesi için kararın birdenbire tatbik edilmemesini, borçlarını ödeyinceye kadar belediye otobüslerile beraber çalışmalarını istiyorlar. Halka yeni otobüs müsaadesi verilmesin, fakat müsaade verilmiş olanlar öldürülmesin! Heyetin istediği budur. Önümüz yazdır, İstanbulun yaz mevsiminde nüfusu artar, halk çok hareket eder. Hususi otobüslerde şehrin yazın çok artan münakale yardımcı olurlar!

Millî sermayeyi heder edecek halkta teşebbüs şevkini kıracak olan böyle bir kararın tatbikinden vazgeçileceğini umarız.

Eskişehir Şeker Senaî işçileri Sendikası ana tüzüğü

CEMİYETİN ADI

Eskişehir

1 — Şeker Sanayii İşçileri Sendikası adile bir sendika kuulmuştur.

SENDİKANIN YERİ

2 — Sendikanın merkezi: Şeker Fabrikası 4 D. No lu Mümessillik dairesi.

SENDİKANIN AMACI

3 — Sendikanın amacı: Üyelerinin hak ve menfaatlerini kanunlar dairesinde korumak, iktisadî, içtimaî ve medenî seviyelerinin yükselmesine çalışmak, üyeleri arasında tesanüt ve her türlü yardımlaşmayı sağlamak ve üyelerini muhakemeler, devlet daireleri ve özel kişiler nezdinde temsil etmektir.

KURUCULAR

4 — Türkiye Cumhuriyeti tebaasından Ali Öğütveri, İhsan Dağdeviren, Remzi Elçin, Mustafa Özkahraman, Suat Talukan, Hüsnü Hamat, Necati Levent, Yusuf Özbilen, Mehmet Uluğ

GİRME ve ÇIKMA

5 — Sendikaya girme şartları şunlardır:

a - 18 yaşını bitirmiş bulunmak,

b - 5018 sayılı kanunun 10 cu maddesine göre 18 yaşını bitirmemiş işçiler veli veya vasilerinin imzalariyle sendikanın yardımlaşma tesislerine üye olabilirler.

c - Türk uygarlığından olmak,

d - Medenî haklara sahip olmak,

e - Haysiyet veya namusu muhil veya ağır hapse müstelzim bir suçtan sanık veya hüküm giymiş bulunmamak ve memleketin yüksek rükte gösterilen hususlara uygun harekette bulunmayı kabul etmek.

6 — Aşağıda yazılı hallerde üyeler sendikadan çıkarılır.

a - Yabancı bir devlet veya herhangi bir siyasî teşekkülün siyasetine, propagandasına, fikir veya karaetinin yayımına veya gerçekleştirilmesine âlet olanlar.

b - İş kanununun 1. ci maddesinde yazılı işçi vasfını devamlı surette kaybedenler.

c - Millî menfaatlere ve milliyetçiliğe aykırı hareket edenler.

ç - Bu tüzük ve buna bağlı talimatname hükümlerine müstemiren riayet etmiyenler.

d - Sendikaya vermeyi taahhüt ettiği aidatı özürsüz olarak arka arkaya üç ay vermiyenler.

e - İşçilik şeref ve haysiyetini kıran fiillerde bulunanlar.

f - Giriş şartlarını gösteren 5 ci maddenin c, d, e ve f fıkralarındaki durumlarını kaybedenler.

g - Sendikadan ayrılmak isteğini yazı ile bildirenler (Medeni kanunun 63 maddesi gereğince üye istifa tarihinden itibaren altı ay geçmeden sendikadan ayrılamaz).

7 — 6. cı madenin (b ve g) fıkralarına göre sendikadan ayrılanlar isterlerse sendikaya ait yardımlaşma sandık ve tesislerile ilgilerini devam ettirebilirler.

8 — 6. maddenin (a, c, ç d, e) fıkrasında yazılı fiilleri yapanlar hakkında 31. ci madde gereğince muamele yapılır.

9 — Her üye dilediği zaman Sendikadan çıkabilir.

SENDİKANIN YAPACAĞI VE YAPAMIYACAĞI İŞLER

10 — Eskişehir şeker sanayii işçileri sendikası tüzel

(Devamı gelecek nüshada)

CEMİYET HAYATI:

DOĞUMLAR

İzmit Kâğıt Fabrikasından Hayrullah Dokumacının 1 Mayıs cumartesi günü, Mihail Çıvaşoğlu kumaş fabrikasından Ahmet Salihoğlunun yine 1 Mayısta, Defterdar fabrikasından Şükrü Deklerin yine 1 Mayıs cumartesi günü, Ticaret Bakanlığı Petrol Ofisinden Cemal Sezdanın 2 Mayıs pazar günü, Tekirdağ Şarab fabrikasından Deniz Gülsenin 3 Mayıs pazartesi günü, Fener Boyahanesinden Hayik Karaydınanın 3 Mayıs pazartesi günü, Defterdar Fabrikasından Yusuf Görgünün 3 Mayıs pazartesi günü, Şark Berber Salonundan Asım Tuncayın 4 Mayıs salı günü, Yaprak tütün fabrikasından Cemalettin Kavuşuk un 4 Mayıs salı günü, Haruniyeden Mustafa Pektükün 4 Mayıs salı günü, Sara Şenaviç Kürk mağazasından Safi A. Tirendasun 4 Mayıs salı günü, İ E T T den Hasan Karayelin 5 Mayıs çarşamba günü, Haliç fabrikalarından Mükerrem Bengirinin 5 Mayıs çarşamba günü, Türk çimento ve Kiremit fabrikasından Bektaş Köroğlunun 5 Mayıs Çarşamba günü, Türk Anonim Gaz şirketinden İsmail Poyrazın 6 Mayıs perşembe günü, Devlet Demiryolları İşletmesinden Ahmet Kurban'ın 7 Mayıs Cuma günü, H. Hariş Mensucat fabrikasından Kenan Topbağın 8 Mayıs cumartesi günü, Sümerbank Deri ve Kundura fabrikasından Hasan Karanın 8 Mayıs cumartesi günü, Balat Madenî Sanayi fabrikasından M. Kemal Kocoğlunun 10 Mayıs pazar günü birer çocukları dünyaya gelmiştir.

Yavrulara uzun ömürler, anababaya da saadetler dileriz.

İŞ KAZALARI

Mensucat Santral Fabrikasından Emine Karakuram 1 Mayıs Şişe ve cam fabrikasından Ali Karaaslan ve Yunus Şalcı yine 1 Mayısta, İ E T T den Abdullah Şeker 2 Mayısta, D. Denizyolları Liman işletmesinden Mehmet Güleş 2 Mayısta, İstinye Doklarından Viedani Acaröz 3 Mayısta, Şişe ve Camdan Mustafa Uluçay ve İbrahim Kocaduk 3 Mayısta, Hereke Fabrikasından Kâmil Artar 4 Mayısta, İ E T T Şükrü Ulucalı 4 Mayısta, İzmit Kâğıt fabrikasından Mahmut Bardak 4 Mayısta, Maltaoğulları fabrikasından Bekir Yatar 5 Mayısta, yine Maltaoğullarından Fatma Cemile Kale 5 Mayısta, iş yerlerinde çalışırlarken birer kaza geçirmişlerdir.

Kazazedelere geçmiş olsun der âcil şifalar dileriz.

HÜRBİLEK
Haftalık Gazete
Sahibi: Dr. Rebi Barkın
Bu nüshada yazı işlerini fiilen idare eden: Sabahattin Selek
Dizildiği yer: Rıza Koşkun Matbaası
Basıldığı yer: Sucuoğlu Matbaası
Yıllık abonesi: 5 liradır.
Geçmiş nüshalar 20 kuruştur.
Gönderilen yazılar neşredilsin veya edilmesin iade edilmez.
İş ve İşçi arıyanların ilânları Parasız neşredilir.

HÜRBİLEK'e ABONE OLUNUZ.

İLÂN TARİFESİ
2 nci ve 3 üncü sayfalarda santimi 1,5, son sayfada bir liradır.

Hararet ve ses izalosyonu Zamanımızın en mühim ihtiyacıdır.
İZOTEKS
Tecrid lâvhaları Bu ihtiyacınızı en ucuz şekilde karşılar
Evlerinizi yaptırırken Tahta gibi kesilen ve çivilenen ve ondan daha ucuz olan bu levhaları kalıp olarak kullanırsanız hem tahtadan tasarruf eder, hem de izalasyon temin edersiniz.
Memnuniyetle ve ücretsiz izahat verilir.
Tel.: 42819

Müjde
Kumbaralı ve ihbarsız Küçük Cari Hesaplara
Yüzde 4 Faiz
Ayrıca
Senede 17.000 Lira İkramiye çekiliş
18 Aralık Tasarruf haftasındadır. Çekilişe iştirak edebilmek için 40 Liralık bir hesap açtırmak kâfidir
Geniş isabet Hesabınız yoksa acele ediniz...
Halk Bankası Sandık ve Ajanları

KEL KAHYA
Her hafta Pazartesi günleri çıkan Tarafsız Mizah gazetesini okuyunuz ve abone olunuz.
Telefon: 24008

Bu bir tereddüt değil hayranlık ifadesidir
Hereke
kadın ve erkek kumaşları ithal mallarını aratmaz
SÜMERBANK İPLİK DOKUMA MÜESSESESİ BAHÇEKAPI BEYOĞLU MAĞAZALARINDA PERAKENDE SATILMAKTADIR